

2. Ковалів М.В. Профілактика адміністративних правопорушень на залізничному транспорті/М.В. Ковалів. - Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ.- 2010.-№1 - С.173-179.

3. Шмаров И. В. Эффективность общепредупредительного воздействия наказания/ И. В. Шмаров // Сов. государство и право. - 1969. - № 11. - С. 98-99.

4. Аванесов Г.А. Криминология и социальная профилактика:ученик / Г.А. Аванесов.- М., 1980 . – 324с.

5. Мілашевич А. В. Проблеми профілактики адміністративних правопорушень на транспорті : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.07. «Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право» / А.В.Мілашевич. – Одеса, 2001. – 17 с.

Голобородько Денис Віталійович,
доцент кафедри адміністративного права,
процесу та адміністративної діяльності
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент

**ОКРЕМІ ПИТАННЯ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОЇ
КВАЛІФІКАЦІЇ УХИЛЕННЯ БАТЬКІВ АБО ОСІБ,
ЯКІ ЇХ ЗАМІНЮЮТЬ, ВІД ВИКОНАННЯ ПЕРЕДБАЧЕНИХ
ЗАКОНОДАВСТВОМ ОБОВ'ЯЗКІВ ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
НЕОБХІДНИХ УМОВ ЖИТТЯ, НАВЧАННЯ ТА ВИХОВАННЯ
НЕПОВНОЛІТНІХ ДІТЕЙ**

Забезпечення прав дитини є одним з основних завдань діяльності держави та її виконавчих органів. Особливу роль в зазначеній сфері відіграють органи Національної поліції, що в межах своєї компетенції, реагують на правопорушення пов'язані з ухиленням батьків або осіб, які їх замінюють, від виконання передбачених законодавством обов'язків щодо забезпечення необхідних умов життя, навчання та виховання неповнолітніх дітей (ст. 184 Кодексу України про адміністративні правопорушення – далі КУпАП) [1].

Слід зазначити, що диспозиція даної норми є бланкетною, тобто відсилає до інших нормативно-правових актів, які в свою чергу, повинні конкретизувати зазначені обов'язки.

Згідно з рішенням Конституційного Суду України від 09.07.1998 у справі про тлумачення терміну "законодавство" визначено, що під законодавством слід розуміти (охоплюється) закони України, чинні міжнародні договори України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, а також постанови Верховної Ради України, укази Президента України, декрети і постанови Кабінету Міністрів України, прийняті в межах їх повноважень та відповідно до Конституції України і законів України. [2]

Тобто, якщо вказані акти передбачають обов'язки батьків відносно дітей, які стосуються забезпечення необхідних умов життя, навчання та виховання останніх, то за порушення таких батьків мають притягувати до відповідальності згідно з ч. 1 ст. 184 КУпАП (зокрема, про обов'язки, які щодо дітей повинні виконувати батьки, йдеться в ст.ст. 150 і 180 Сімейного кодексу України та ст. 12 Закону України "Про охорону дитинства").

Відсутність чіткої конкретизації протиправних дій батьків щодо забезпечення необхідних умов життя, навчання та виховання неповнолітніх дітей породжує проблематику визначення працівником поліції об'єктивної сторони даного правопорушення.

Слід зазначити, що на нашу думку, неналежне виконання обов'язків щодо виховання дітей являє собою бездіяльність батьків, внаслідок якої зазначені обов'язки виконуються неякісно та не в повному обсязі. Наприклад, залишення впродовж тривалого строку дитини без будь-якого нагляду, ухилення від виховання дітей, незабезпечення безпечних умов перебування за місцем проживання чи в іншому місці, невжиття заходів щодо їх лікування, безпідставне обмеження в харчуванні, одязі, інших предметах першої необхідності, штучне створення незадовільних побутових умов тощо.

Необхідно наголосити, що судовою практикою дефініція "ухилення", в аспекті застосування ст. 184 КУпАП, розуміється як систематичні дії, які тягнуть за собою постійне порушення батьківських обов'язків. Встановлення разового (епізодичного) порушення батьками своїх обов'язків у більшості справ не породжувало складу адміністративного правопорушення (наприклад, постанова апеляційного суду Черкаської області від 21.02.2017 справа № Начало форми 712/1840/17) [3].

Іншою проблемою притягнення осіб до адміністративної відповідальності за ч. 1 ст. 184 КУпАП є різний підхід до визначення судами категорії "неповнолітня особа". Так, наприклад, ст. 6 Сімейного кодексу України визначає, що неповнолітньою вважається дитина у віці від чотирнадцяти до вісімнадцяти років (до чотирнадцяти років дитина вважається малолітньою). У свою чергу, ст. 1 ЗУ "Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні" закріплює, що неповнолітніми є громадяни віком до вісімнадцяти років [4].

Крім того, необхідно звернути увагу на проблематику визначення суб'єкта правопорушення у випадку відсутності у дитини батьків, опікунів, піклувальників. За приписами ст. 245 Сімейного кодексу України якщо дитина постійно проживає у закладі охорони здоров'я, навчальному або іншому дитячому закладі, функції опікуна та піклувальника щодо неї покладаються на адміністрацію цих закладів. Таким чином, вважаємо за можливе притягнення до адміністративної відповідальності за ст. 184 КУпАП саме керівників закладу, в якому постійно проживає така дитина (постанова апеляційного суду Миколаївської області від 19.04.2010, справа № 33-191/10) [5].

Інші частини (друга, третя, четверта) ст. 184 КУпАП здебільшого не

викликають складностей при визначенні об'єктивної сторони зазначеного правопорушення (повторність дій, дитиною скоєння адміністративного правопорушення або злочину).

Алгоритм дій працівника поліції щодо реагування на виявлені правопорушення та збору доказової бази за ст. 184 КУпАП, в цілому, ні чим не відрізняється від загальноприйнятого підходу та здебільшого залежить від способу ухилення батьків від виконання своїх обов'язків. Конкретизація алгоритму дій поліцейського визначається положеннями КУпАП, зокрема ст. 251, що визначає перелік доказів у справах про адміністративні правопорушення та покладає обов'язок щодо повноти їх збору на суб'єкта складання протоколу про адміністративне правопорушення. Серед відомчих нормативно-правових актів необхідно звернути увагу на Інструкцію з оформлення матеріалів про адміністративні правопорушення в органах поліції, затверджену наказ МВС України від 06.11.2015 № 1376. [6]

Окремо слід наголосити, що до справ про адміністративні правопорушення за ч. 3 та ч. 4 ст. 184 КУпАП необхідно обов'язково долучати докази, що підтверджують встановлення вини неповнолітньої особи у скоєнні адміністративного або кримінального правопорушення, наприклад, копію постанови про закриття справи про адміністративне правопорушення (додаток 8 до Інструкції з оформлення матеріалів про адміністративні правопорушення в органах поліції) тощо.

Список використаних джерел:

1. Кодекс України про адміністративні правопорушення : Закон України від 07.12.1984 № 8073-X // Офіційний сайт Верховної Ради України. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/80731-10/print1450950114201103>.
2. Рішення Конституційного суду України : Конституційний суд України : Рішення від 09.07.1998 № 12-рп/98 // Офіційний сайт Верховної Ради України. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/v012p710-98>
3. Постанова апеляційного суду Черкаської області від 21.04.2017, справа №712/1840/17. [Електронний ресурс]. — Режим доступу : URL : <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/66163688>.
4. Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні : Закон України від 05.02.1993 № 2998-XII // Офіційний сайт Верховної Ради України. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2998-12>
5. Постанова апеляційного суду Миколаївської області від 19.04.2010, справа № 33-191/10. [Електронний ресурс]. — Режим доступу : URL : <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/65826799>
6. Про затвердження Інструкції з оформлення матеріалів про адміністративні правопорушення в органах поліції : Наказ МВС України від 06.11.2015 № 1376 // Офіційний сайт Верховної Ради України. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1496-15>